

„Abeceda“ (Buchstabenlehre)

V každé lidské dovednosti je důležité ovládnout určité předpoklady, o nichž jakoby nemá smysl nějak diskutovat. Kdo tyto předpoklady nezvládne a nesplní, je z dalšího prostě vyřazen. Všichni jsme si na to nějak zvykli a prostě se tomu přizpůsobujeme. Kdo chce psát rukou, musí se naučit držet tužku nebo pero, eventuálně psát (vlastně také „rukou“) na klávesnici; kdo chce někomu napsat dopis nebo zprávu, musí papír se zprávou složit, dát do obálky s adresou a přilepenou známkou, a donést na poštu nebo aspoň do schránky. Kdo chce jít s dobou a zprávy posílat prostřednictvím internetu, musí se naučit pracovat s počítačem. Atd. atp. Všeobecně máme za to, že splnění takových předpokladů nás sice stojí trochu námahy, ale že to nemá žádný „obsahový“ vliv na tu hlavní činnost, o kterou nám jde: tužka, pero, počítač, ale ani poštovní instituce nemají vliv na to, o čem, komu a co píšeme. Na jedné straně nám sice přibude několik nových potřebností a povinností, ale na druhé straně nebudeme nijak omezeni ve své svobodě, psát co chceme, komu chceme a o čem chceme, nýbrž naše svoboda se v jistém smyslu dokonce zvětší, např. díky tomu, že zrychlí celou komunikaci. Lidé prostě mají dojem, že zvládnout ony předpoklady je pro nás jen technickým problémem, který možná někomu může způsobit nemalé těžkosti, ale kterým se jinak nemáme proč samostatně zabývat; když už to někdo jednou zvládl, není nejmenších důvodů se k tomu vracet (leđa zase jen kvůli nějakému dalšímu technickému vylepšení).

Jak je tomu ve vědách? Tam to je pochopitelně mnohem méně zřejmé a přehledné, protože je často vysloveně nesnadné a takřka nemožné (zejména vlastními, tj. příslušnými odborně vědeckými prostředky) určit, co je tou pouhou „abecedou“ a co už náleží k opravdové vědecké práci.

A ještě docela jinak se to má ve filosofii. Filosofovat znamená především pokoušet se najít jakoby novou „abecedu“, přesněji tedy nové „první základy“, z nichž a jejichž užitím lze lépe uchopit to, co už známe jinak, odjinud, z četby a pochopení jiných autorů, neboť teprve v dosažení určitých nových pohledů a nové interpretace jakoby „téhož“ můžeme najít jakousi oporu pro svůj přístup, který však má svou pevnost docela jiného typu, než jako to známe u jiných typů „abeced“. A teprve po tomto vyzkoušení a přezkoušení se filosof může vrátit k té své „abecedě“ a s její pomocí se pustit na nové cesty a začít zkoumat nová teritoria.

(Písek, 100328-1.)